

Orchis purpurea Huds.

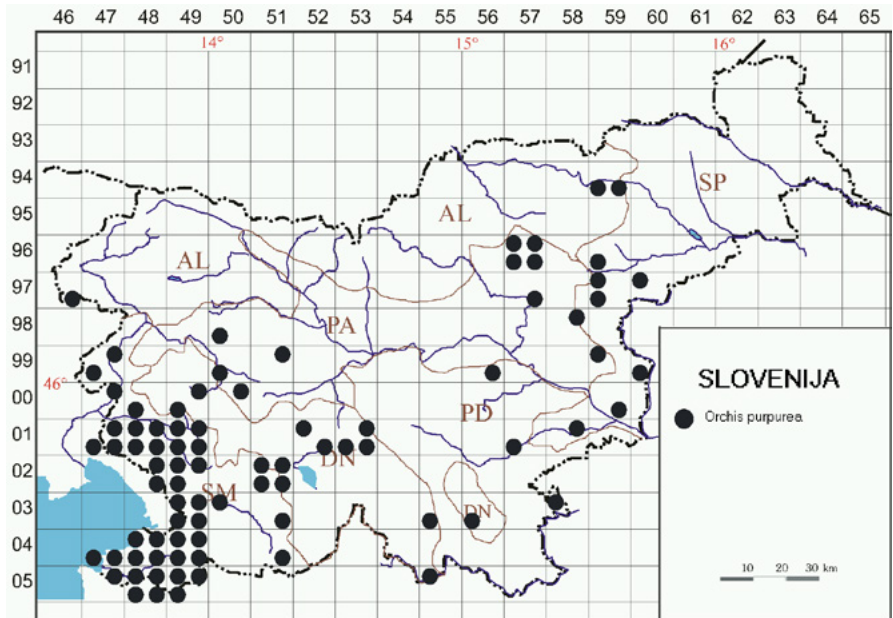
Prvo nahajališče v slovenskem delu Julijskih Alp, novost v flori Breginjskega kota

First locality in the Slovenian part of the Julian Alps, novelty in the flora of the Breginjski Kot

9746/4 (UTM 33TUM82) Slovenija: Primorska, Breginjski kot, Podbela, med Podbelo in Sedlom, bukov gozd na brežini morenskega nasipa, 360 m n. m. Leg. M. Pavlin, 15. 4. 2020 (fotografija avtorja), det. I. Dakskobler, 16. 4. 2020, fitocenološki popis M. Pavlin & I. Dakskobler, 20. 4. 2020.

Škrlatnordeča kukavica (*Orchis purpurea* subsp. *purpurea*) je evropska (mediteransko-atlantska) vrsta, značilnica toploljubnih hrastovih gozdov iz reda *Quercetalia pubescenti-petraeae*, v Alpah prisotna predvsem v njihovih južnih in jugozahodnih pokrajinah (AESCHIMANN et al. 2004: 1130, DOLINAR 2015: 153). V alpskem fitogeografskem območju Slovenije naj bi uspevala le na Pohorju oz. v dolini Drave (JOGAN et al. 2001: 263, DOLINAR 2015: 153). Tudi v sosednji Furlaniji Julijski krajini ni nahajališč v alpskem delu, tudi ne v prigorju Julijskih Alp (POLDINI 2002: 337). V zahodni Sloveniji, v Posočju, so posamezna nahajališča na Cerkljanskem, Idrijskem, v dolini Soče med Solkanom in Kanalom, bolj razširjena je v Goriških brdih, na Krasu in v Istri (slika 1). V floristično dobro raziskanem Breginjskem kotu (ČUŠIN 2006) je do zdaj nismo poznali.

Novo oz. prvo nahajališče v prigorju Julijskih Alp je pri Podbeli v nekoliko presvetljenem bukovem gozdu na ledeniškem gradivu, ki ga po vrstni sestavi uvrščamo v asociacijo *Ornithogalo pyrenaici-Fagetum*, po blazinah belega šaša (*Carex alba*) v zeliščni plasti v provizorno subasociacijo *caricetosum albae*. Sestoji asociacije *Ornithogalo-Fagetum* so sicer značilni predvsem za submediteranski del Slovenije in mešano, flišno-apnenčasto, lapornato-apnenčasto, lahko tudi samo flišno matično podlago in evtrična rjava tla, vendar jih poznamo tudi v Zgornjem Posočju (Baška dolina, spodnji del doline Idrije, Kobariško: pobočja Stolovega grebena nad Starim selom, Breginjski kot). V Breginjskem kotu so redko ohranjeni. Večinoma so bili izkrčeni v kmetijske površine, ki se zaraščajo predvsem z velikim jesenom in ponekod tudi črno jelšo (*Ornithogalo pyrenaici-Fraxinetum excelsioris*). Pri Podbeli smo v popisnem bukovem gozdu (preglednica 1) opazili le nekaj primerkov škrlatnordeče kukavice, v okoliških bukovih gozdovih na podobnih rastiščih pa je za zdaj nismo našli.

Slika 1: Razširjenost vrste *Orchis purpurea* po podatkih v bazi FloVegSi (SELIŠKAR et al. 2003). Soavtorji karte so tudi Branko Vreš, Branko Dolinar, Andrej Seliškar in Mihael Janez Kocjan.

Figure 1: Distribution of *Orchis purpurea* in Slovenia according the data in the FloVegSi database (SELIŠKAR et al. 2003). Coauthors of the map are also Branko Vreš, Branko Dolinar, Andrej Seliškar and Mihael Janez Kocjan.

LITERATURA

- AESCHIMANN, D., K. LAUBER, D. M. MOSER & J.-P. THEURILLAT, 2004: Flora alpina. Bd. 2: *Gentianaceae–Orchidaceae*. Haupt Verlag, Bern, Stuttgart, Wien. 1188 pp.
- ČUŠIN, B., 2006: Rastlinstvo Breginjskega kota. Založba ZRC, ZRC SAZU, Ljubljana. 198 pp.
- DOLINAR, B., 2015: Kukavičevke v Sloveniji. Pipinova knjiga, Podsmreka. 183 pp.
- JOGAN, N., T. BAČIČ, B. FRAJMAN, I. LESKOVAR, D. NAGLIČ, A. PODOBNIK, B. ROZMAN, S. STRGULC - KRAJŠEK & B. TRČAK, 2001: Gradivo za Atlas flore Slovenije. Center za kartografijo favne in flore, Miklavž na Dravskem polju. 443 pp.
- POLDINI, L. (s sodelovanjem G. Oriolo & M. Vidali), 2002: Nuovo Atlante corologico delle piante vascolari nel Friuli Venezia Giulia. Regione Autonoma Friuli Venezia Giulia, Azienda Parchi e Foreste Regionali & Università degli Studi di Trieste, Dipartimento di Biologia, Udine. 529 pp.
- SELIŠKAR, T., B. VREŠ & A. SELIŠKAR, 2003: FloVegSi 2.0. Računalniški program za urejanje in analizo bioloških podatkov. Biološki inštitut ZRC SAZU, Ljubljana.

Preglednica 1: Sestoj z vrsto *Orchis purpurea* v Breginjskem kotu**Table 1:** Stand with *Orchis purpurea* in the Breginjski Kot

Zaporedna številka popisa (Number of relevé)		1
Številka popisa v podatkovni bazi (Database number of relevé)		280199
Nadmorska višina v m (Elevation in m)		360
Lega (Aspect)		SW
Nagib v stopinjah (Slope in degrees)		30
Matična podlaga (Parent material)		Mo
Tla (Soil)		Eu
Kamnitost v % (Stoniness in %)		10
Zastiranje zgornje drevesne plasti v % (Cover of upper tree layer in %)	E3b	70
Zastiranje spodnje drevesne plasti v % (Cover of lower tree layer in %)	E3a	10
Zastiranje grmovne plasti v % (Cover of shrub layer in %)	E2	30
Zastiranje zeliščne plasti v % (Cover of herb layer in %):	E1	70
Zastiranje mahovne plasti v % (Cover of moss layer in %)	E0	10
Število vrst (Number of species)		60
Velikost popisne ploskve (Relevé area)	m ²	400
Datum popisa (Date of taking relevé)		205.04.2020
Koordinate (Coordinate) GKY (D-48)	m	380532
Koordinate (Coordinate) GKX (D-48)	m	5123959
Aremonio-Fagion		
<i>Anemone trifolia</i>	E1	2
<i>Cyclamen purpurascens</i>	E1	1
<i>Knautia drymeia</i>	E1	+
Erythronio-Carpinion		
<i>Ornithogalum pyrenaicum</i>	E1	+
<i>Primula vulgaris</i>	E1	+
Tilio-Acerion		
<i>Acer pseudoplatanus</i>	E3a	+
<i>Acer pseudoplatanus</i>	E2b	+
<i>Acer pseudoplatanus</i>	E1	1
<i>Juglans regia</i>	E2a	+
<i>Ulmus glabra</i>	E3a	+
<i>Ulmus glabra</i>	E2a	1
Alnion incanae		
<i>Rubus caesius</i>	E1	+

<i>Viburnum opulus</i>	E2a	+
<i>Equisetum arvense</i>	E1	+
Fagetalia sylvaticae		
<i>Fagus sylvatica</i>	E3b	4
<i>Fagus sylvatica</i>	E3a	1
<i>Fagus sylvatica</i>	E2b	1
<i>Fagus sylvatica</i>	E2a	1
<i>Fagus sylvatica</i>	E1	1
<i>Fraxinus excelsior</i>	E3b	+
<i>Fraxinus excelsior</i>	E2a	1
<i>Pulmonaria officinalis</i>	E1	1
<i>Salvia glutinosa</i>	E1	1
<i>Asarum europaeum</i> subsp. <i>caucasicum</i>	E1	+
<i>Campanula trachelium</i>	E1	+
<i>Carpinus betulus</i>	E3a	+
<i>Carpinus betulus</i>	E2a	+
<i>Tilia cordata</i>	E3b	+
<i>Tilia cordata</i>	E2b	+
<i>Tilia cordata</i>	E2a	+
<i>Heracleum sphondylium</i>	E1	+
<i>Melica nutans</i>	E1	+
<i>Prunus avium</i>	E1	+
<i>Sanicula europaea</i>	E1	+
<i>Viola reichenbachiana</i>	E1	+
Quercetalia pubescenti-petraeae		
<i>Fraxinus ornus</i>	E3a	1
<i>Fraxinus ornus</i>	E2b	1
<i>Fraxinus ornus</i>	E2a	1
<i>Fraxinus ornus</i>	E1	1
<i>Tamus communis</i>	E1	1
<i>Carex flacca</i>	E1	+
<i>Orchis purpurea</i>	E1	+
<i>Ostrya carpinifolia</i>	E3b	r
Querco-Fagetea		
<i>Corylus avellana</i>	E2b	1
<i>Hepatica nobilis</i>	E1	1
<i>Acer campestre</i>	E2b	+
<i>Acer campestre</i>	E2a	+
<i>Carex montana</i>	E1	+
<i>Clematis vitalba</i>	E3a	+
<i>Clematis vitalba</i>	E1	+
<i>Cruciata glabra</i>	E1	+
<i>Hedera helix</i>	E1	+
<i>Listera ovata</i>	E1	+

<i>Quercus robur</i>	E1	+
<i>Rosa arvensis</i>	E2a	+
<i>Ulmus minor</i>	E2a	+
Rhamno-Prunetea		
<i>Cornus sanguinea</i>	E2b	+
<i>Cornus sanguinea</i>	E2a	+
<i>Crataegus monogyna</i>	E2b	+
<i>Euonymus europaea</i>	E2a	+
<i>Ligustrum vulgare</i>	E2a	+
<i>Prunus spinosa</i>	E2a	+
Erico-Pinetea		
<i>Carex alba</i>	E1	3
<i>Calamagrostis varia</i>	E1	+
Vaccinio-Piceetea		
<i>Picea abies</i>	E2b	+
<i>Picea abies</i>	E2a	+
<i>Solidago virgaurea</i>	E1	1
Mulgedio-Aconitetea		
<i>Senecio ovatus</i>	E1	1
<i>Aconitum lycoctonum</i>	E1	+
Epilobietea angustifolii		
<i>Fragaria vesca</i>	E1	+
Festuco-Brometea		
<i>Allium carinatum</i> subsp. <i>carinatum</i>	E1	+
<i>Cirsium erisithales</i>	E1	+
Molinio-Arrhenetheretea		
<i>Colchicum autumnale</i>	E1	1
<i>Ajuga reptans</i>	E1	+
Mahovi (Mosses)		
<i>Isoetes macrospora</i>	E0	1
<i>Ctenidium molluscum</i>	E0	+
<i>Fissidens dubius</i>	E0	+
<i>Thuidium tamariscinum</i>	E0	+

Legenda – Legend**Mo** Morena – Moraine**Eu** Evtrična rjava tla – Eutric brown soil